

ÖNKORMÁNYZATOK TÁRSULÁSI MEGÁLLAPODÁSA – A FELMONDÁSI JOG KORLÁTOZÁSÁNAK LEHETŐSÉGE

A társulási törvény biztosítja az önkormányzat számára a kiválás lehetőségét, nem zárja ki azonban azt, hogy az önkormányzatok polgári jogi jogviszonyok alanyaiként – és a társulási szabadság elve talaján – egyéb kötelezettségeket vállaljanak, ezen belül kártérítési felelősséghez kössék az adott társulási forma és a hozzá kapcsolódó finanszírozási mód fenntartására vállalt kötelezettség megszegését /1990.évi LXV. törvény (Ötv.) 41.§. (2) bek., 1997. évi CXXXV. törvény (Társulási tv.) 2.§. 3.§. 4. §. (2) bek., 5. §. (1) bek., Ptk. 200. §. (2) bekezdés 239. §. (1) bekezdés, 340.§ /.

Győri Ítéletábra

Pf.IV.20.174/2013/3.szám

A törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 7.915.805,-Ft-ot kártérítés címén és ezen összeg után 2009. január 1. napjától a kifizetés napjáig a mindenkori törvényes mértékű késedelmi kamatot; a felperesnek a lehetetlenülésre, az együttműködési kötelezettség megszegésére és ajánlati kötöttségre alapított kereseti kérelmeit elutasította.

A felperes a módosított kereseti kérelmében 13.214.226,-Ft összegű kártérítés és ennek 2009. január 1. napjától járó törvényes késedelmi kamatai és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Előadta, hogy a felperes és az alperes önkormányzatok között 2006. május 30. napján határozott időre, azaz 2009. december 31. napjáig együttműködési keretszerződés jött létre a közös körjegyzőség, az alapfokú iskolai oktatás, a védőnői szolgáltatás, a zeneiskola és az orvosi ellátás működtetésére, finanszírozására.

A szerződés VI. pontja csak a másik fél lényeges és felróható szerződésszegésére tekintettel tette lehetővé a keretszerződés felmondását. A felek rögzítették, hogy a szerződésből származó és a másik félnek okozott kárt a károkozó megtéríteni köteles, a kár mértékének számítási alapja pedig a szerződés időtartama. A felmondást a támogatási feltételek megváltozása is lehetővé tette.

Az alperes képviselőtestülete 2007. június 27-én meghozott határozatával a körjegyzőségből kilépett. Ennek következtében 2008. január 1. napjától megszűnt a két település a körjegyzősége.

A felperes a kereseti kérelme elsődleges jogalapjaként arra hivatkozott, hogy a keretszerződés az alperesnek felróható okból, a kilépésével lehetetlenült. Másodlagosan a Ptk. 318. §. és 339. §. alapján szerződésszegéssel okozott kár címén kérte megtéríteni az általa megjelölt összeget.

Rámutatott, hogy a körjegyzőségből való kilépés a helyi önkormányzatokról szóló 1990.évi LXV. törvény (Ötv.) alapján az alperest megillető szabad társulás joga

gyakorlásával a peres felek határozott időre kötött keretszerződése tekintetében szerződésszegő magatartásnak minősül.

Hivatkozott arra is, hogy az alperes az együttműködési kötelezettségének sem tett eleget, mivel nem működött együtt a felperessel a kilépés okaként megjelölt, a körjegyző munkavégzésével kapcsolatos problémák feltárása és lehetséges megoldása körében, és a konkrét kilépési szándékáról sem tájékoztatta előzetesen a felperest.

Negyedlegesen 4000.000.- forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozással, hogy a felek közti egyeztetés körében az alperes 8.000.000,-Ft megfizetését vállalta két egyenlő részben, amelynek első részlete 2011. március 31-én járt le. Az alperes késedelembe esett az első részlet teljesítésével megszegve ezzel az ajánlati kötöttség alapján ekörben létrejött szerződést.

Az alperes a kereset elutasítását kérte a felperes perköltségben marasztalása mellett. Állította, hogy a felek a keretmegállapodással nem arra vállaltak kötelezettséget, hogy a szerződés időtartama alatt valamennyi, ott megjelölt intézményt közösen fenntartják, hanem azok finanszírozásának módját rendezték a közös működtetés időtartama alatt. A keretszerződés célja nem a közös üzemeltetésű intézmények létrehozása volt, hanem a már korábban is közösen fenntartott intézmények működési módját és szabályait fektette le. A szerződés megszűnése is csak a finanszírozási elveket szüntette volna meg, de nem magukat az intézményeket. A keretmegállapodás maga is hivatkozik arra, hogy az ott rögzített elvek betartásával a felek az egyes intézményekre külön-külön társulási megállapodásokat kötnek.

Kifejtette az alperes, hogy a per tárgyát képező szerződés nem tekinthető a helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény (Társulási tv.) alapján megkötött társulási megállapodásnak, mivel nem felel meg a törvény 8. § (4) bekezdésében foglaltaknak.

Az alperes a Ptk. 200. §. (2) bekezdés 239. §. (1) bekezdés alapján hivatkozott együttműködési keretszerződés részleges érvénytelenségére is.

A szerződés VI. pontja semmis, mert a társulásban részt vevők számára a jogszabály által biztosított felmondási jogot korlátozza, sérti az Ötv. 41.§. (2) és a Társulási tv. 4.§. (2) bekezdésébe foglaltakat. A szerződés VI. pontjának érvénytelensége esetén az alperes körjegyzőségből való kiválása kártérítési felelősséget nem alapozhat meg.

Az alperes kitért arra, hogy a keretszerződés teljesítése az alperesnek nem felróható, érdekbeli okokból vált lehetetlenné, mivel - a felperes együttműködésének hiánya miatt - nem elmozdítható körjegyző nem megfelelő munkavégzése az alperesi önkormányzat működését akadályozta és ellehetetlenítette.

Az alperes hivatkozott a felperest terhelő kárenyhítési kötelezettség elmulasztására is, mivel a felperes a környező településeket érintően nem kezdeményezte a körjegyzőség létrehozását, noha ezzel a felmerülő költségeit, kárát csökkenthette volna.

A kár 50-50 %-os megosztását azért látta indokoltnak, mivel a felperes a körjegyző munkájával kapcsolatos problémák megoldásában nem működött közre.

Rámutatott, hogy a kár összege meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy Sz. I. jegyző kinevezésére a felperes önkormányzatnál – a könyvszakértő által figyelembevett - 2008. január 1. napja helyett csak 2008. április 1. napjától került sor.

Beszámítási kifogással élt arra hivatkozással, hogy 10.876.831,-Ft összegű kár érte az alperest a körjegyzőség - felperesnek is felróható - megszűnéséből eredően.

Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet részben ítélte megalapozottnak.

Az Ötv 41. §. (1) (2) bekezdései és a társulási törvény 2.§. 3.§. 4. §. (2) bekezdése, 5. §. (1) bekezdése valamint a megállapodás – abban rögzített – tárgya és célja értelmezésével megállapította, hogy a felek között létrejött együttműködési keretmegállapodás határozott időre kötött társulási szerződésnek minősül.

Az elsőfokú bíróság nem fogadta el az alperes szerződés részleges érvénytelenségére alapított védekezését.

Rámutatott, hogy sem a társulási törvény, sem az önkormányzati törvény nem ír elő az abban foglaltak megsértése esetén érvénytelenségi, vagy semmisségi jogkövetkezményt. A Ptk. 200.§. (1) bekezdése alapján - jogszabályi tiltás hiányában - a felek a törvényi rendelkezésektől eltérően is szabályozhatták mind a felmondási okokat, mind a szerződés időtartamát és annak tartalmát is szabad akaratuk szerint határozhatták meg. A társulási törvény 8. §. (4) bekezdés f.) pontja kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a társulási megállapodás tartalmazza a társuláshoz való csatlakozás és a társulási megállapodás felmondásának részletes szabályait .

A megállapodás VI. pontja az alperes által felhívott törvényi rendelkezésekbe nem ütközik, így a Ptk. 200.§. (2) bekezdés alapján semmissége nem állapítható meg.

A törvényszék megállapította, hogy az alperes a határozott idő letelte előtti – és a VI. pontban írt feltételek bekövetkeztének hiányában – történő kiválással megszegte az együttműködési keretszerződésben foglaltakat, ezért a felperes kártérítési igényének jogalapja a Ptk. 318. §. és 339. §. alapján megalapozott.

Az alperes ekörben alaptalanul hivatkozik arra, hogy az önkormányzati törvény az alperesnek lehetőséget biztosított a körjegyzőségből való kiválásra, mivel a kiválást a felek a szerződés VI. pontjában szabályozott kárfelelősséghez kötötték.

A körjegyző sérelmezett tevékenysége, és az ezzel kapcsolatos felperesi magatartás sem indokolja a határozott idejű szerződés felmondását. A körjegyző munkájával kapcsolatos hiányosságot a felperes önkormányzat nem észlelt, az alperes pedig – a v.-i 8/6. hrsz-ú ingatlanl kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség elmulasztásán túl – egyéb, lényeges hiba kivizsgálását írásban nem indítványozta.

A kárenyhítés elmulasztása kérdésében a törvényszék elfogadta a felperes azon érvelését, hogy 2007-2008. évben az önálló hivatal kialakításának és az új éves költségvetés elfogadásának számos teendője miatt a társulásra alkalmas más településsel való kapcsolat kialakítására nem volt módja. Ez okból a törvényszék a 2008. évre eső többletterhek kárként történő érvényesítését indokoltnak látta.

2009. évre azonban már bizonyossá vált, hogy az alperes nem kívánja visszaállítani a körjegyzőséget, és az önálló hivatal felállítása és az önálló jegyző alkalmazása pedig

lényeges többletkiadással jár, ezért elvárható volt a felperes önkormányzattól, hogy amennyiben arra lehetőség van, úgy eljárjon annak érdekében, hogy a környező településekkel körjegyzőséget hozzon létre. Ennek elmulasztása miatt a törvényszék a 2009. évre vonatkozóan előterjesztett kártérítési igényt nem ítélte megalapozottnak (Ptk. 340. §. (1) bekezdés).

Az elsőfokú bíróság a kártérítés összegét a perben beszerzett aggálytalan, a felek által nem vitatott könyvszakértői vélemény alapján állapította meg. A szakvéleményben levezetett számítás szerint a kiválás következtében a felperesnél 2008. évben 7.915.805,-Ft, míg 2009. évben 5.529.421,-Ft kár keletkezett.

Az elsőfokú bíróság – a fentiek alapján – 7.915.805,-Ft összegű kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest.

A törvényszék a felperes Ptk. 312.§. alapján előterjesztett érvelését nem fogadta el. A lehetetlenülés alapvetően a feleken kívüli, külső okból bekövetkező teljesítési akadály. Jelen esetben azonban az alperes a körjegyző munkavégzésével kapcsolatos problémát nem a megfelelő módon, hanem a körjegyzőségből való kilépéssel oldotta meg, megszegve ezzel a keretszerződésben foglaltakat.

A felperes negyedleges kereseti kérelmét arra alapította, hogy a peres eljárás folyamán az alperes vállalta, hogy kártérítésként fizet a felperes részére 2011. március 31. napjáig 4.000.000,-Ft-ot és 2012. március 31-ig a további 4.000.000,-Ft-ot.

A törvényszék rámutatott, hogy a peres fél egyezség kötésére irányuló egyoldalú nyilatkozata szerződéses ajánlati kötöttséget a Ptk. 211. §. (1) bekezdése alapján nem eredményez. A felek szándéka nem szerződéskötésre irányult, hanem a jogvita rendezése, a per egyezséggel történő befejezése érdekében egyeztetést folytattak, ennek során az alperes az egyezségi ajánlatát visszavonta.

A bíróság Ptk. 240. §-a alapján a felek megállapodását nem hagyta jóvá, így az alperes ajánlata szerződéses kötelezettségvállalásként nem értékelhető.

A törvényszék az alperes beszámítási kifogását is alaptalannak ítélte. Az alperes a saját szerződésszegésével önmagának okozott kárt, amelyet a felperesre nem háríthat.

A törvényszék a perköltségről a felek személyes illetékmentességének figyelembevételével a Pp. 81. §. (1) bekezdése alapján döntött a felperes 38 % mértékű pernyertességére és az általa előlegezett szakértői díjakra is figyelemmel.

A felperes a fellebbezésében az ítélet megváltoztatását és az alperes módosított kereseti kérelem szerinti marasztalását, és a perköltség - csatolt önkormányzati határozat szerinti - megállapítását kérte.

Hangsúlyozta, hogy környező települések polgármestereit, főjegyzőjét szóban kereste meg a körjegyzőség alapítása tárgyában, akik ettől nemcsak a peresített időszakban, hanem azt követően is elzárkóztak.

Rámutatott, hogy a földrajzi távolság és a közlekedési nehézségek miatt az ügyintézés a v.-i lakosoknak jelentős többletterhet jelentene.

Az állami támogatás lakosságárányos elosztása miatt a körjegyzőség felállítása a környező, lényegesen nagyobb lélekszámú településsel a felperes számára kevésbé gazdaságos.

A felperes tehát kárenyhítési kötelezettségének 2009. évre vonatkozóan is eleget tett, így a 2008-2009. évekre felmerülő 13.214.226,-Ft kár és kamatai megtérítésére alappal tart igényt.

Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelem elutasítását kérte. Másodlagos kérelme a marasztalás összegének 1.780.540,-Ft-ra, harmadlagosan 3.561.083,-Ft-ra, negyedlegesen 7.122.166,-Ft-ra történő leszállítására irányult.

Az elsőfokú eljárásban előadottakat összefoglalva hivatkozott arra, hogy a keretszerződés VI. pontja a társulási törvény 4. §. (2) bekezdésébe ütköző módon az önkormányzatokra nézve hátrányosan, az önkormányzati jogait (Ötv. 41.§. (2) bekezdés) sértve határozta meg a szerződés felmondásának lehetőségét.

Az Ötv. 41. §. (3) bekezdése szerint a társulási megállapodás egyes feltételeit törvény – jelen esetben a társulási törvény – meghatározhatja. A társulási törvény 4. §. (2) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a társulási megállapodást felmondani – az (1) bekezdés e.) pontjában foglalt kivétellel – a naptári év utolsó napjával lehet. A felmondásról szóló – az (1) bekezdésben meghatározott szavazataránnyal hozott – döntést a képviselő testület legalább 3 hónappal korábban köteles meghozni és a társulás tagjaival közölni.

Az önkormányzatok tehát a körjegyzőségi társulás felmondásának jogát nem szabadon, hanem az Ötv. 41. §. (3) bekezdése alapján alkalmazandó társulási törvény idézett, kógens rendelkezéseinek figyelembevételével határozhatják meg.

A VI. pont részleges érvénytelensége megállapításának – az elsőfokú ítéletben írtakkal szemben – nem képezi akadályát az a körülmény, hogy az Ötv. és a társulási törvény nem mond ki érvénytelenségi jogkövetkezményt, annak semmissége a Ptk. 200. §. (2) bekezdése alapján is megállapítható.

Ez esetben az alperes körjegyzőségből történő kilépése szerződésszegésként nem értékelhető, így kártérítési igényt a felperes javára nem alapoz meg.

A VI. pont érvénytelenségére vonatkozó érvelés mellőzése esetén kérte figyelembe venni, hogy a társulási törvény 4. §. (2) bekezdése – a Ptk. 205.§. (2) bekezdése alapján - a felek szerződéses viszonyának részét képezi, azaz a szerződés „rendes felmondásának lehetőségét” biztosítja az alperes számára. Ennek figyelembe vételével az alperes kilépése a körjegyzőségből szerződésszegést nem valósított meg, így ez esetben is a kereset elutasítása indokolt.

Az alperes fenntartotta azon álláspontját, miszerint a Ptk. 207. §. (1) bekezdésében írtak helyes alkalmazásával a perbeli keretszerződés célja és tárgya akként értelmezendő, hogy a keretszerződés határozott időtartama csak a közös fenntartású intézmények finanszírozásának módjára és nem a fenntartására vonatkozott.

A szerződéskötés körülményeinek értékelése és a kikötés nyelvtani értelmezése is azt támasztja alá, hogy a felek szerződéses akarata nem terjed ki arra, hogy a már

korábban, határozatlan időre létrehozott körjegyzőséget határozott idejűvé alakítsák. A megállapodás tartalmának fentiek szerinti értelmezése pedig – az alperes szerződésszegése hiányában – a kereset elutasítását eredményezi.

Az alperes kitért arra, hogy a körjegyzőség 4 év időtartamban történő fenntartására vonatkozó kötelezettségvállalás az Ötv. 41. §. (2) és 39. §. (3) bekezdésébe is ütközne.

Az alperes kifejtette, hogy a körjegyzőségből kiválás szerződésszegésként értékelése esetén is a kártérítési felelősség megállapításának valamennyi feltétele vizsgálandó. Ekörben az állapítható meg, hogy a kiválásról szóló határozat meghozatalakor az alperes úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

A meghallgatott tanúk vallomásait részletesen értékelve kifejtette, hogy a körjegyző munkavégzésének hiányosságai – köztük a v.-i 8/6 hrsz-ú ingatlanl kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség elmulasztása – az alperes önkormányzat működését teljes mértékben ellehetetlenítette. Az alperes ezzel kapcsolatosan a felperes polgármesterét írásban nem kereste meg, de a két község több évtizedes együttműködésében az írásbeliség nem is volt gyakorlat.

A felperes önkormányzatnak a probléma megoldása körében mutatott passzivitása miatt az alperes egyetlen megoldási lehetősége a kiválás volt.

Az alperes ismételt hivatkozott arra is, hogy a felperes 2008. és 2009. évekre vonatkozóan sem tett eleget kárenyhítési kötelezettségének.

A kiválásra vonatkozó döntés 2007. június végén született, így fél év állt rendelkezésére a felperesnek arra, hogy megkísérelje a szomszédos településekkel körjegyzőség létrehozását. Ennek elmulasztása miatt a Ptk. 340.§. (1) bekezdés második fordulata alapján a kereseti kérelem teljes elutasítása indokolt.

A kilépésről szóló határozat meghozatalától számított 1 év elteltével, azaz 2008. év júniusára azonban kétséget kizáróan elegendő idő állt a felperes rendelkezésére az alperes kilépésével előálló hátrányok kiküszöbölésére. Ez esetben az öt évtől kár összege a 2008. év vonatkozásában javára megállapítható kártérítés fele összege, azaz 3.561.083,-Ft.

Sérelmezte az alperes, hogy a törvényszék a kármegosztás elutasításának indokaira nem tért ki. A bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy a szerződésszegésként értékelt kiválásra azért került sor, mert a felperes a Ptk. 277. §. (4) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettségét és a keretszerződést is megszegve nem törekedett a körjegyző hiányos munkája miatt kialakult tarthatatlan helyzet megoldására.

A körjegyző tekintetében a munkáltatói jogokat a két község polgármestere közösen gyakorolta, így az ezzel kapcsolatos problémák megoldására csak a polgármesterek együttműködésével kerülhetett volna sor. A felperes passzivitására tekintettel az 50-50 %-os kármegosztás indokolt, ami a marasztalás összegének – az alperes másodlagos fellebbezési kérelme szerint – 1.780.540,-Ft-ra történő leszállítását eredményezi

A szakértő a 2008. évre vonatkozóan a felperes kárának összegét 7.915.805,-Ft-ban munkálta ki, annak figyelembevételével, hogy Sz. I. jegyző már 2008. január 1. napjától ellátta munkakörét, azonban csak 2008. április 1. napjától került kinevezésre,

így a 2008. évre eső kárösszeg helyesen 7.122.166,-Ft. A negyedleges fellebbezési kérelem, azaz a marasztalás összegének 7.122.166,-Ft összegre történő leszállítása a 2008.évi kárösszeg számszaki pontosításán alapul.

Az alperes a fellebbezésében kitért arra, hogy téves az elsőfokú bíróság lehetetlenüléssel kapcsolatosan elfoglalt álláspontja is.

A körjegyző elégtelen munkája működésképtelenné tette az önkormányzatot. A munkáltatói jogok közös gyakorlása miatt a probléma megoldásához a polgármesterek együttes fellépésére lett volna szükség, amitől azonban a felperes elzárkózott. Ez alapján az alperes részéről az érdekbeli lehetetlenülés bekövetkezett. A felperesnek felróható lehetetlenülés miatt az alperes kártérítés megfizetésére nem kötelezhető.

A fentiekben kifejtettek alapján az is megállapítható, hogy a körjegyzőség megszűnéséért a felperes is felelős az együttműködési kötelezettség megszegése miatt. A körjegyzőség megszűnése az alperesnek összesen 10.876.831,-Ft többletköltséget okozott, amelynek megtérítésére a felperes köteles. Ennek beszámítását kérte az alperes a felperes által követelt kártérítés összegébe.

A felperes fellebbezése megalapozott, az alperes fellebbezése kis részben megalapozott.

Az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, a bizonyítékokat a Pp. 206. §-ban írtaknak megfelelően, okszerűen értékelve helyes tényállást állapított meg, amelyből levont jogi következtetései, és annak indokai – a kárenyhítési kötelezettség és a megtérítendő kár összege körében kifejtettek kivételével – helytállóak.

Az ítéletábra osztotta a törvényszék a keretszerződés értelmezésére vonatkozó álláspontját.

A keretszerződés a megállapodás tárgyáról rendelkező III. pontja egyértelműen rögzíti a felek azon elhatározását, miszerint „a jövőben is, közösen társulások formában működtetik” az ott megjelölt intézményeket, köztük a körjegyzőséget is.

Az idézett rendelkezés szerint a szerződés nemcsak a közös finanszírozást, hanem – a fentiekben deklaráltan – a közös működtetést és fenntartást is célul tűzi. A közös finanszírozás bármely módja szükségszerűen feltételezi az így működtetett intézmény létét, fenntartását.

A szerződés III. pontjának az egyes intézményekre vonatkozó külön-külön társulási megállapodások megkötésére utaló rendelkezése nem cáfolja a szerződés tartalmának fentiek szerinti értelmezését, mivel nincs törvényi akadálya annak, hogy a keretszerződéssel közösen finanszírozni és fenntartani vállalt intézmények működtetésének további feltételeit, részletszabályait a felek külön szerződésben rögzítsék.

Az alperes által hivatkozott előzmények, azaz a körjegyzőség 1990-es évekre visszanyúló közös működtetése, és az ezzel összefüggő – a keretszerződés megkötését közvetlenül motiváló – elszámolási problémák nem adnak alapot a megállapodás

akkénti értelmezésére, hogy az csak a közös finanszírozást érintően tartalmaz kötelezettségvállalást.

A szerződés alperes általi értelmezése sem mentesítené azonban az alperest a működtetés finanszírozását érintően vállalt – és mindkét önkormányzat költségvetését lényegesen érintő – kötelezettség kilépéssel történő megszegése alól.

A kilépésből eredően kára akkor is keletkezett a felperesnek, ha az alperes ezen döntésével nem a körjegyzőség közös fenntartására, hanem „csak” a körjegyzőség közös finanszírozására vonatkozó kötelezettségét szegte volna meg.

Alaptalanul hivatkozik az alperes a keretszerződés VI. pontjának semmisségére is.

Az elsőfokú bíróság ekörben helytállóan fejtette ki, hogy tiltó rendelkezés hiányában a felek a jogszabálytól eltérően is szabályozhatták mind a felmondási okokat, mind a szerződés időtartamát és annak tartalmát is szabad akaratuk szerint állapíthatták meg. A társulási törvény 8. §. (4) bekezdés f.) pontja kifejezetten lehetőséget biztosít a társulási megállapodás felmondása részletes szabályainak meghatározására.

Az Ötv. 39. §. (3) bekezdése, illetőleg a társulási törvény 4. §. (2) bekezdése biztosítja az önkormányzat számára a kiválás lehetőségét, azonban nem tiltja az ahhoz kapcsolódó egyéb polgári jogi kötelezettségvállalást.

A törvény indoklásában foglaltakra tekintettel az ítéletábra kiemeli, hogy a társulási törvény 4. §. (2) bekezdése elsősorban a létrehozott társulás gazdasági stabilitását, a gazdálkodás biztonságát hivatott biztosítani azzal, hogy a felmondás a naptári év utolsó napjával történhet. Nem zárja ki azonban annak lehetőségét, hogy az önkormányzatok polgári jogi jogviszonyok alanyaiként – és a társulási szabadság elve talaján – egyéb kötelezettségeket vállaljanak, ezen belül kártérítési felelősséghez kössék az adott társulási forma és a hozzá kapcsolódó finanszírozási mód fenntartására vállalt kötelezettség teljesítését.

A keretmegállapodásban a felek a kártérítést nem eredményező felmondás lehetőségét a másik fél súlyos szerződésszegéséhez kötötték. A társulási törvény 4. §. (2) bekezdésének kógens szabályként értelmezése, azaz beemelése a szerződésbe - a fellebbezésben írtak szerint, - nem csak a felek megállapodásban rögzített akaratával lenne ellentétes, hanem elmosná a társulási törvény 5. §. (1) bekezdésében írt határozott és határozatlan idejű társulások közti különbségeket, elnehezítve ezzel az önkormányzatok hosszabb távú gazdasági terveinek megvalósítását.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az alperes a körjegyzőségből való kilépéssel a keretmegállapodás V. és VI. pontjait megszegte, amelynek következtében a körjegyzőség megszűnt (BH 2011/119.), amelyből eredően a felperest kár érte.

Az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 318. §. és 339. §. (1) bekezdése alapján fennáll.

Az alperes által a Ptk. 339.§. (1) bekezdés alapján, a kimentés körében előadottakra tekintettel az ítéletábra rámutat, hogy az alperes önkormányzat nem az általános elvárhatóság szerint járt el, amikor a körjegyző nem bizonyított munkavégzési hiányosságait a körjegyzőségből való kilépéssel kívánta orvosolni.

A körjegyző munkájával kapcsolatos problémák – noha alperes állítása szerint több évre nyúlnak vissza – kivizsgálásra nem kerültek, az alperes fegyelmi eljárást nem kezdeményezett, a hiányosságok konkrét megjelölésére és bizonyítására nem került sor, különös tekintettel arra, hogy a felperes önkormányzat hasonló mulasztásokat nem tapasztalt. Az alperes konkrét, egyértelmű, a felperes önkormányzat által mérlegelhető megoldási javaslatot sem terjesztett elő. Ennek elmaradására az alperes polgármesterének „tapasztalatlansága” nem szolgálhat magyarázatul.

A jelentős részben az elmaradt állami támogatásból, valamint a kilépés következtében szükségszerűen távozó körjegyzőnek fizetett juttatásokból álló kártérítés összegszerűségét az ítélet tábla a perben beszerzett, és a felek által elfogadott könyvszakértői vélemény alapján állapította meg.

Az ítélet tábla elfogadta az alperes azon hivatkozását, hogy a törvényszék a 2008. évi kártérítés meghatározásánál nem értékelte, hogy Sz.I. 2008. január 1. napja helyett, 2008. április 1. napjától kezdődően látja el a jegyzői feladatokat, ezért bérköltsége ezen időponttól vehető figyelembe.

A kártérítés 2008. évre megállapítható összege 7.122.166,-Ft, a 2009. évben felmerült kár 5.529.241,-Ft, amelyek együttesen adják ki a marasztalás bíróság által meghatározott összegét.

A törvényszék a kárenyhítési kötelezettség elmulasztása miatt a 2009. évre előterjesztett kárigényt elutasította és a 2008. évben felmerült, 7.915.805,-Ft kártérítés megtérítésére kötelezte az alperest.

A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) azonban több eseti döntésében kifejtette, hogy a kárenyhítési kötelezettségnek határt szab egyrészt az, hogy annak teljesítése ne jelentsen a károsult számára aránytalanul nagy terhet, másrészt az a józan gazdasági megfontolás, amely szerint a kárenyhítés célja a károsultat ért vagyoni hátrány csökkentése és nem a károkozónak a kártérítéstől való mentesítése (BH 1987.450.).

A Ptk. 340. §. (1) bekezdés alapján sem várható el a felperestől, hogy a szomszédos, lényegesen nagyobb lélekszámú települések egyikével létrehozott, kevesebb előnnyel járó (terhesebb utazási távolság a lakosoknak, az állami támogatás elosztásának kedvezőtlenebb aránya stb.) körjegyzőségi társulást hozzon létre, az alperesre háruló kártérítési felelősség teljesítésének megkönnyítésére. A felperest terhelő kárenyhítési kötelezettség nem terjedhet addig, hogy annak eleget téve, az őt is megillető szabad, önkéntes társulás elve szenvedjen csorbát.

A fentiek alapján a kárenyhítési kötelezettség elmulasztása a felperes terhére 2008. és 2009. évekre sem állapítható meg, ezért az ítélet tábla a felperes fellebbezésének – a Sz. I. jegyző munkaviszonyára tekintettel alkalmazott, a fentiekben már kifejtett számszaki korrekció mellett – helyt adott.

Nem osztotta az ítélet tábla az alperes 50-50 %-os kármegosztásra irányuló álláspontját. A kár bekövetkezte és a felperes eljárása között sem oki, sem részoki összefüggés nem állapítható meg.

Az ennek alátámasztására előadott, a körjegyző munkavégzésével kapcsolatos problémákra utaló érvelést az ítélet az alperes kimentése körében értékelte, az ott kifejtettek a kármegosztással összefüggésben is irányadók.

A felperes önkormányzatot a Ptk. 277. §. (1), (4) bekezdése, valamint a keretszerződés alapján terhelő együttműködési kötelezettség általánosságban nem értelmezhető, az nem terjedhet ki az alperes által konkrétan meg nem határozott, bizonyított tényekkel alá nem támasztott és a felperes által közvetlenül nem tapasztalt problémák alperes helyetti megoldására. Az együttműködési kötelezettség megszegése akkor terhelné a felperest, ha a közösen foglalkoztatott körjegyző munkavégzését érintő, alperes által írásban kezdeményezett vizsgálat lefolytatását, vagy a körjegyző bizonyított munkavégzési hiányosságát kiküszöbölő, az alperes által egyértelműen vázolt megoldástól indokolatlanul elzárkózik.

A fentiekre tekintettel az ítélet az alperes által előterjesztett, a kármegosztásra, és a kárenyhítési kötelezettség elmulasztására alapított alperesi fellebbezési kérelmeket elutasította.

Osztotta az ítélet az alperes a törvényszék lehetetlenüléssel kapcsolatosan elfoglalt álláspontját is. Helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a lehetetlenülés alapvetően a feleken kívüli, külső okból bekövetkező teljesítési akadály. Jelen esetben a keretszerződés teljesítése, azaz a körjegyzőségi társulás fenntartása és a szerződésben írt módon történő finanszírozása objektív akadályba nem ütközött, hanem az alperes önkormányzat testületi döntése, a kilépés következtében szűnt meg. Kitért az ítélet az alperes arra, hogy önmagában a körjegyző munkavégzésének hiányosságai – még bizonyítottságuk esetén – sem lehetnek alkalmasak a mindkét önkormányzat érdekében fenntartott körjegyzőség működésének részben, vagy teljes mértékben történő ellehetetlenítésére, nem vezethetnek egy intézmény, egy társulási forma fenntartásának objektív kizártságához.

A megállapodás teljesítése felperesnek felróható lehetetlenülése a Ptk. 312. §. (3) bekezdése alapján nem állapítható meg, így az erre tekintettel előterjesztett beszámítási kifogás sem megalapozott.

A fentiekre tekintettel az ítélet az alperes a törvényszék ítéletét a Pp. 253.§. (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.